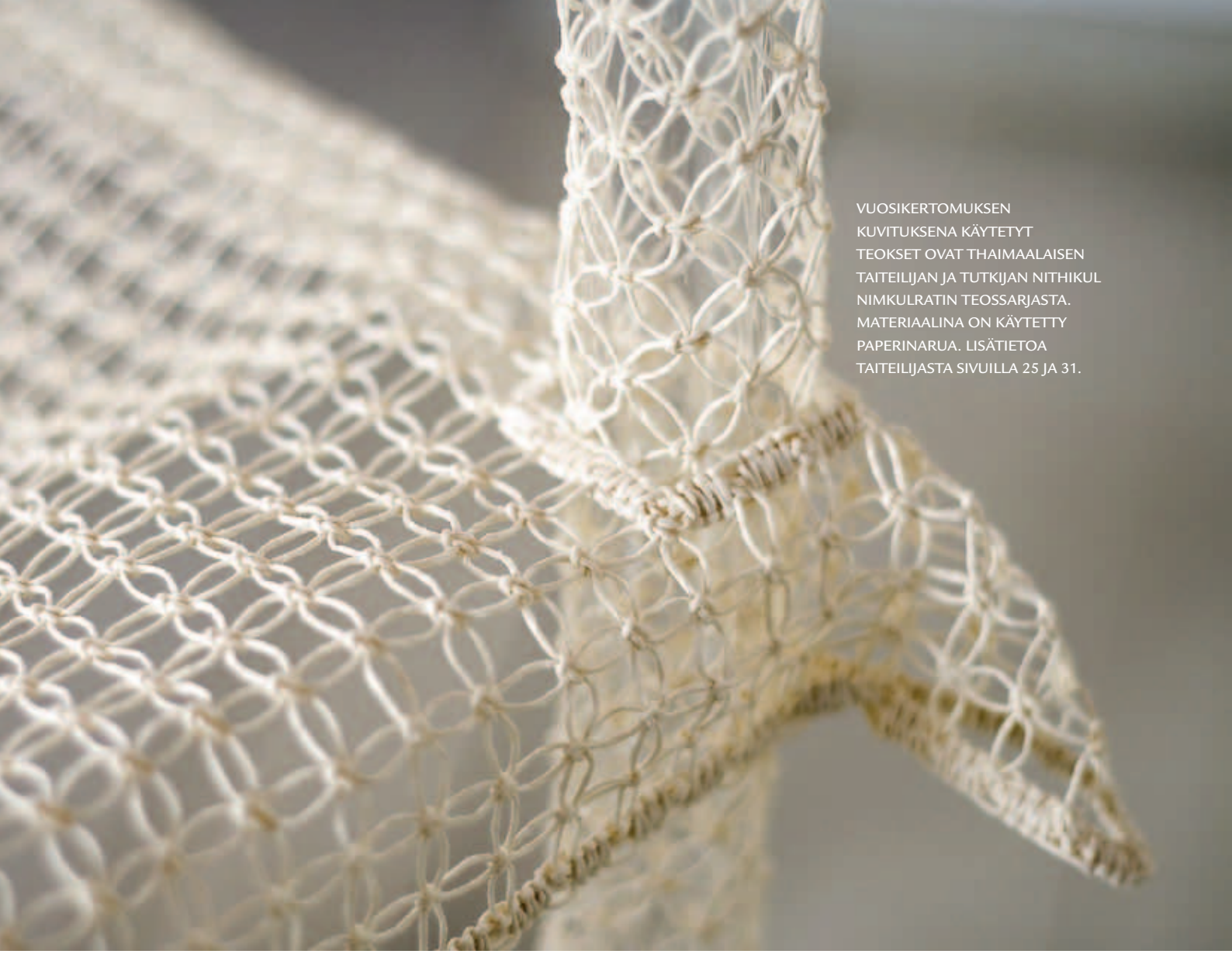
MAAHANMUUTTOVIRASTO
MIGRATIONSVERKET
FINNISH IMMIGRATION SERVICE

09

VUOSIKERTOMUS

VUOSIKERTOMUKSEN KUVITUKSENA KÄYTETYT TEOKSET OVAT THAIMAALAISEN TAITEILIJAN JA TUTKIJAN NITHIKUL NIMKULRATIN TEOSSARJASTA. MATERIAALINA ON KÄYTETTY PAPERINARUA. LISÄTIETOA TAITEILIJASTA SIVUILLA 25 JA 31.

Sisältö

3 VUOSI 2009 LYHYESTI

4 KOHTI HALLITTUA MAAHANMUUTTOA
Ylijohtajan katsaus

6 MAAHANMUUTTO SUOMESSA
Turvapaikkaa haettiin enemmän kuin koskaan
· Työ toi Pillen Suomeen s. 13
· Inna ja Necat auttavat kotoutumaan s. 14

16 VUODEN VARRELTA

18 KORKEATASOISIA TIETOPALVELUITA
Maatiedon merkitys kasvaa
· Koulutusta Turkkiin ja Moldovaan s. 21

22 ASIANTUNTIJA OSAA JA PALVELEE
Asiakaspalvelu on koko viraston asia
· Taiteen tohtori tuntee narun s. 25

26 SVENSK RESUMÉ 2009
I riktning mot behärskad invandring

28 ENGLISH SUMMARY 2009
Towards controlled immigration

30 MAAHANMUUTTOVIRASTO LYHYESTI
· Organisaatio

Vuosi **2009** lyhyesti

KÄSITELTÄVIKSI TULLEIDEN asioiden määrä jatkoi vauhdikasta kasvua. Vuoden aikana vireille tuli lähes 50 000 asiaa.

SUOMESSA ASUI vakinaisesti 156 000 ulkomaalaista. Kasvu on ollut nopeaa: vuonna 1999 Suomessa asui vakinaisesti 88 000 ulkomaalaista.

VIREILLE TULLEIDEN oleskelulupa-asioiden kokonaismäärä laski yhdeksällä prosentilla. Suurinta pudotus oli työperusteisessa muutossa, jossa hakemusten määrä väheni lähes puoleen.

PERHEENYHDISTÄMISHAKEMUKSIA TULI enemmän kuin koskaan. Somalialaisten perhesideperusteisten hakemusten määrä kasvoi peräti 81 prosenttia.

TURVAPAIKANHAKIJOIDEN MÄÄRÄ kasvoi ennätyslukemiin. Hakemuksia tuli vireille lähes 6 000 eli 48 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna.

MAAHANMUUTTOVIRASTON TURVAPAIKKAYKSIKÖN toiminta laajeni maantieteellisesti touko–kesäkuussa Ouluun ja Imatralle.

KANSALAISUUTTA HAETTIIN vähemmän kuin aikaisempina vuosina hakemusmäärän kutistuessa 14 prosentilla. Suomen kansalaisuuden sai yli 10 000 hakijaa, joista valta-osa oli ilmoituksen perusteella kansalaisuuden saaneita entisiä Suomen kansalaisia ja heidän jälkeläisiään.

LUOTETTAVAN ja ajantasaisen maatiedon tarve kasvoi edelleen. Oikeus- ja maatietopalvelu käynnisti erityishankkeen tiedonkeruun tehostamiseksi Afganistanista.

PALVELUPERIAATTEET ja asiakaspalvelun käsikirja valmistuivat. Loppuvuodesta päästiin palveluperiaatteiden jalkauttamiseen.

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ kasvoi 30 prosentilla. Vuoden aikana virastoon palkattiin 80 uutta työntekijää.

MAAHANMUUTTOASIOIDEN SÄHKÖISEN asiankäsittelyjärjestelmän UMAn käyttöönotto siirtyi vuoden 2010 puolelle. Vuoden aikana tehtiin kattavaa testausta. ◆

Kohti hallittua maahanmuuttoa

RIITTA VUORELA

SUOMESSA VAKINAISESTI asuvien ulkomaalaisten määrä on varsin pieni. Viime vuoden lopussa määrä oli 156 000 henkilöä. Jos tilannetta verrataan kymmenen vuoden takaisiin lukuihin, kasvu on kuitenkin erittäin nopeaa: vuonna 1999 Suomessa asui vakinaisesti 88 000 ulkomaalaista.

Hallituksen maahanmuuttopoliittisten linjausten perusajatuksena on lisätä hallittua maahanmuuttoa. Tavoitteena on muun muassa työperusteisen maahanmuuton sekä opiskelijoiden ja tutkijoiden maahanmuuton edistäminen. Perusteet ovat selvät: Suomi varautuu tulevaan työvoimapulaan. Jo vuodesta 2003 lähtien työmarkkinoilta on poistunut enemmän työntekijöitä kuin tilalle on tullut.

Maahanmuuttohallinnossa työskentelevien viranomaisten näkökulmasta maahanmuuton hallittu kasvu on ensiarvoisen tärkeä, mutta samalla myös erittäin haastava tavoite. Maahanmuuttoviraston perspektiivistä tilanteen tekee haastavaksi ennen kaikkea se, että käsiteltäviksi tulleiden asioiden määrät kasvavat vauhdilla.

Asiamäärien kasvaessa tehtäväkentän laajuus korostuu. Samalla, kun varmistamme työvoiman sujuvan maahanmuuton, meidän on täytettävä kansainvälisen suojelun velvoitteet turvapaikkamenettelyssä sekä viranomaisten toiminnan oikeudenmukaisuus ja yhdenvertaisuus kaikissa tilanteissa. Toisaalta on torjuttava maahanmuuton kielteisiä ilmiöitä, kuten laitonta maahanmuuttoa, maahantulosäännösten kiertämistä ja ihmiskauppaa.

Kasvu haastaa resurssit. Kun vuonna 2006 viraston käsiteltäväksi tuli lähes 35 000 asiaa, vuonna 2009 vastaava luku oli jo 47 700. On varsin realistista ennustaa, että luku on muutaman vuoden kuluttua jo 60 000. Turvapaikkahakemusten ja perheenyhdistämisasioiden kasvussa rikottiin viime vuonna kaikki edelliset ennätykset. Joissakin asiaryhmissä kasvua kertyi jopa yli 80 prosenttia.

Hallittua maahanmuuttoa ajatellen juuri perheenyhdistämisasioissa on nähtävissä tietynlaista hallitsemattomuutta. Vuoden 2010 alussa vastaanottokeskuksissa oli lähes 600 myönteisen luvan saanutta turvapaikanhakijaa vailla kuntapaikkaa. Jos odotusaika venyy pitkäksi, seuraukset voivat olla

kielteisiä. Ihmiset ovat vaarassa syrjäytyä jo alkuvaiheessa, koska eivät pääse kiinni siihen elämään, johon he myönteisen luvan perusteella olisivat oikeutettuja. Monella on päällimmäisenä myös huoli kotimaahan jääneestä perheestään.

Väliaikainen, mutta pitkä oleskelu vastaanottokeskuksissa ei palvele kenenkään etua. Tämä haaste tulisi ratkaista pikaisesti. On koko yhteiskunnan kannalta äärettömän tärkeää, että myönteisen luvan saaneet turvapaikanhakijat voivat siirtyä mahdollisimman nopeasti kuntaan ja kotouttamisen piiriin sekä saada perheensä Suomeen.

Tosiasia on, että maahanmuutto Suomeen – niin kuin muuallekin – lisääntyy emmekä voi jäädä siitä syrjään. Haaste maahanmuuton pitämisestä hallittuna ja kielteisten ilmiöiden torjumisesta on jatkossakin suuri.

Kun maahanmuutto pysyy hallittuna ja maahanmuuttajille annetaan riittävät mahdollisuudet kotoutua, uskon, että suurin osa suomalaisista hyväksyy maahanmuuton. Emme voi pysäyttää maahanmuuttoa, mutta voimme hallita sitä. Hallittu maahanmuutto on kaikkien etu. ◆

Jorma Vuorio
ylijohtaja

VISIO

Maahanmuutosta kansalaisuuteen – huippuluokan palveluja muuttuvassa maailmassa yhteiskunnan ja yksilön parhaaksi.

TOIMINTA-AJATUS

Maahanmuuttovirasto on maahanmuutto-, turvapaikka-, pakolaisuus- ja kansalaisuusasioissa asiantuntija-, palvelu- ja päätöksenteko-organisaatio, joka toteuttaa Suomen maahanmuuttopolitiikkaa. Viraston toiminta tukee muiden maahanmuuton hallinnonalalla toimivien viranomaisten toimintaa. Virasto tuottaa tietopalveluja poliittisen päätöksenteon tueksi sekä kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä varten.

ARVOT

Avoimuus

Osaaminen

Oikeudenmukaisuus

Turvapaikkaa haettiin **enemmän kuin koskaan**

Turvapaikanhakijoiden määrä kasvoi vuonna 2009 ennätyslukemiin. Kasvu haastoi resurssit ja heijastui koko Maahanmuuttoviraston toimintaan. Lisäresurssien ja uudelleenjärjestelyjen ansiosta virasto onnistui kasvamaan uusiin mittoihinsa ripeästi ja tehokkaasti.

TURVAPAIKANHAKIJOIDEN MÄÄRÄ oli vuoden 2009 lopussa kaikkien aikojen suurin: hakemuksia tuli vireille lähes 6 000 eli 48 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. ”Suomessa tämä on iso määrä”, turvapaikkayksikön johtaja **Esko Repo** korostaa. ”Kasvu on ollut nopeaa, kun hakemusmäärää verrataan edellisiin vuosiin. Vuonna 2007 hakemuksia tuli vireille noin 1 500, vuonna 2008 noin 4 000.”

Turvapaikanhakijoiden määrän kasvu haastoi koko Maahanmuuttoviraston resurssit. Valtion lisäbudjetin avulla virastoon saatiin lisäresursseja, jotka keskitettiin turvapaikkahakemusten ruuhkan purkuun. Henkilöstön määrän nopea kasvu toi toimintaan omat haasteensa.

”Aloitimme vuoden turvapaikkayksikössä 67 virkamiehellä ja vuoden lopussa meitä oli 139. Lisäksi käynnistimme toimintaa Imatralla ja Oulussa. Onnistuimme yhdistämään turvapaikanhakijoiden määrän kasvun ja töiden uudelleenjärjestelyt menestyksellisesti”, Repo kiittää.

Bulgarialaisten tulo yllätti

Lappeenrannassa työskentelevän Revon mukaan kasvun syitä on monia. Top 10 -maiden listan kärjessä olivat jälleen Irak ja Somalia. ”Kun ihmiset joutuvat lähtemään kotiseudultaan, he suuntaavat mielellään sinne, missä heillä mahdollisesti on jo sukulaisia tai verkostoa.”

Turvapaikanhakijoiden määrän kasvu vastaa eurooppalaista trendiä. Esimerkiksi koko 2000-luvun kymmenen kärkimaan joukossa olleiden afganistanilaisten määrä kasvoi samaan tahtiin kuin muualla Euroopassa. Yllättävää sen sijaan oli venäläisten turvapaikanhakijoiden määrän kaksinkertaistuminen sekä erityisesti bulgarialaisten rynnistys Suomeen.

”Bulgarialaisten tulo kiihtyi kesäkuusta alkaen. Vaikka määrät yllättivät, vastaavaa on nähty myös vuosina 2004–2006 eli ennen Bulgarian EU-jäsenyyttä sekä jälleen kesällä 2008. Tuolloin kyseessä oli väliaikainen kesään liittyvä ilmiö, joka saatiin tyrehdytettyä nopeiden ratkaisujen avulla”, Repo sanoo.

Kesällä 2009 tilanne ei hakemuskäsittelyn nopeuttamisesta huolimatta rauhoittunut. Vuoden loppuun mennessä yli 700 bulgarialaista oli jättänyt turvapaikkahakemuksen, joista kaikki saivat kielteisen päätöksen.

”Kyseessä on järjestelmän väärinkäytös”, Repo sanoo. ”Pahimmillaan turvapaikkaa haetaan vuoden aikana useaan otteeseen. Nopeusennätyksen taisi tehdä bulgarialaisryhmä, joka poistui maasta vapaaehtoisesti syyskuussa, mutta palasi takaisin jo lokakuussa. Järjestelmästä löytyy myös henkilö, joka on hakenut turvapaikkaa Suomesta seitsemän kertaa.”

Irakilaisten turvapaikanhakijoiden määrä alkoi laskea alkukesästä. Tilanteeseen vaikutti ainakin osittain Maahanmuuttoviraston toukokuun alussa tekemä uusi maalinjaus. Tämän mukaan Etelä- ja Pohjois-Irakista sekä Bagdadista tulevien turvapaikanhakijoiden ei enää katsottu olevan suojelun tarpeessa pelkästään alueen turvallisuustilanteen perusteella.

Alaikäisten määrä pieneni

Jos turvapaikanhakijoiden määrä oli suurin koskaan, niin oli myös myönnettyjen turvapaikkojen määrä. Myös suojelulupien, jotka pitävät sisällään oleskeluluvat suojelun tarpeen, toissijaisen suojelun ja humanitaarisen suojelun perusteella, määrä oli suurempi kuin koskaan.

”Huomattavan suuri oli niin ikään Dublin-päätösten määrä, jossa kasvua kertyi 34 prosenttia.” Dublin-päätöksessä hakemusta ei tutkita Suomessa, vaan hakija käännytetään siihen Dublin-sopimukseen kuuluvaan maahan, josta hän on jo aiemmin hakenut turvapaikkaa. Sopimukseen kuuluvat EU-maiden lisäksi Islanti, Norja ja Sveitsi.

Turvapaikanhakijoista 80 prosenttia oli miehiä, 20 naisia. Yksin maahan tulleita alaikäisiä tuli eniten Somaliasta, Irakista ja Afganistanista. Alaikäisten hakijoiden määrä laski edellisestä vuodesta yli 20 prosentilla, mutta hakijaprofiili säilyi ennallaan: valtaosa alaikäisistä oli 16–18-vuotiaita poikia.

”Merkittävää oli se, että poliisi teetätti useammassa tapauksessa kuin aikaisemmin hakijan suostumuksella iän arvioinnin oikeuslääketieteellisellä laitoksella. Kohtalaisen monessa tapauksessa hakijan ilmoittama syntymäaika poikkesi laitoksen lausunnosta.”

Käännyttäminen vai karkottaminen?

”MUU OMAINEN” aiheutti vuonna 2009 runsaasti mediakeskustelua. Julkisuudessa kyseltiin, miksi Suomi poistaa maasta vanhoja isoäitejä, mutta ei rikoksiin syyllistyneitä.

Tiedotuksen tueksi Maahanmuuttovirasto laati muistion, jossa selvittiin perusteita muun omaisen oleskeluluvalle. Karkottamiset ja käännyttämiset kun menevät helposti sekaisin.

Ulkomaalaislain näkökulmasta isoäitejä ja rikoksiin syyllistyneitä on mahdotonta verrata, koska kyse on kahdesta eri maastapoistamisperusteesta: käännyttämisestä ja karkottamisesta.

KÄÄNNYTTÄMISESTÄ on kyse silloin, kun ulkomaalaisella ei ole koskaan ollutkaan oleskelulupaa Suomeen ja hänet päätetään poistaa maasta. Tällaisia henkilöitä ovat laittomasti maahan tulleiden lisäksi henkilöt, jotka hakevat oleskelulupaa vasta Suomen rajojen sisällä.

KARKOTTAMISESTA on kyse silloin, kun ulkomaalaisella on tai on ollut laillinen oleskelulupa asettua Suomeen, mutta hänet päätetään poistaa maasta lähinnä vakavien tai toistuvien rikosten tai luvattoman maassa oleskelun perusteella. ◆

Perheenyhdistämiset lisääntyivät

Turvapaikanhakijoiden tapaan myös perheenyhdistämishakemukset lisääntyivät reippaasti. Suurinta kasvu oli runsaasti mediassakin julkisuutta saaneiden, ns. muiden omaisten ryhmässä. Muilla omaisilla tarkoitetaan muita kuin ydinperheenjäseniä eli muita kuin avo- ja aviopuolisoita ja huollettavia alaikäisiä lapsia.

”Ennätyksellisen paljon kasvoi somalialaisten perhesideperusteisten hakemusten määrä. Kasvua kertyi edelliseen vuoteen verrattuna peräti 81 prosenttia, jolla Somalia meni ensimmäistä kertaa perhesidehakemusten Top 10 -listan kärkeen ohi Venäjän”, tulosalueen johtaja **Pauliina Helminen** kertoo.

Somalialaisten perheenyhdistämishakemusten määrä on suoraan verrannollinen turvapaikanhakijoiden määrän kasvuun. Somalialaisten perheiden keskimääräinen koko on huomattavan suuri: yhden Suomessa olevan ja kansainvälistä suojelua saavan perheenkokoajan mukana voi maahan hakea helposti kymmenenkin perheenjäsentä.

Helminen ennustaa, että somalialaisten perheenyhdistämishakemusten määrä kasvaa vauhdikkaasti myös jatkossa. Kun vuonna 2009 hakemuksia tuli 2 200, vuonna 2010 määrä voi olla jo yli 4 000. ”Määrään toki vaikuttavat sekä toimintaympäristössä että lainsäädännössä tapahtuvat muutokset.”

Entistä vähemmän työnhakijoita

Maahanmuuttoyksikössä tehtiin myös toiseen suuntaan meneviä ennätyksiä. Kun lasketaan yhteen kaikki vireille tulleet hakemukset, määrä väheni noin yhdeksällä prosentilla. Suurinta pudotus oli työperusteisessa muutossa, joka on aikaisempina vuosina ollut tasaisessa kasvussa. Taantuman seurauksena hakemusten määrä väheni lähes puoleen.

”Näin suurta eli 42 prosentin laskua ei ole tapahtunut aikaisemmin. Vuoden 2009 luvuilla palattiin vuoteen

Kiintiövalintamatka Thaimaahan

MAAHANMUUTTOVIRASTON rooli kiintiöpakolaisten valinnassa terävöityi, kun virasto sai vetovastuun valintamatkoista. Vuonna 2009 virasto teki valintamatkoja Ruandaan, Syyriaan, Jordaniaan ja Thaimaahan.

Lokakuussa tehdyllä valintamatkalla Thaimaahan suomalaisdelegaation mukana oli romanialaisia kollegoita. ”Romanialaisten mukanaolo on ns. Twinning-toimintaa, jossa vanhat pakolaiskiintiömaat opettavat uusia kehittämään omaa toimintaansa”, tulosalueen johtaja **Susanne Tengman** kertoo.

Valintamatkan aikana delegaatio työskenteli Tham Hinin ja Ban Don Yangin leireillä sekä Bangkokin UNHCR:n toimistossa. ”Thaimaan rajalla on yhdeksän pakolaisleiriä, joissa monet pakolaiset ovat olleet kymmenenkin vuotta. Valtaosa leireillä syntyneistä lapsista ei ole koskaan elänyt leirien ulkopuolella.”

Tengmanin mukaan leirit ovat hyvin organisoituja ”yhteiskuntia yhteiskunnassa”. Leirien kouluja voi käydä 12 luokkaa, ja niihin lähetetään lapsia myös Myanmarin valtion kouluista. Kansainväliset järjestöt huolehtivat leireillä muun muassa terveydenhuollosta sekä vesi- ja saniteettiasioista.

Leireillä toimii leiriläisten omia hallintoelimiä eli leirikomiteoita, joiden kautta leiriläiset osallistuvat oman yhteisönsä hallintaan. Myös UNHCR neuvottelee leirikomiteoiden kanssa. ”Vaikka leireillä pystyy elämään ja olemaan, sieltä puuttuvat kaikki tulevaisuuden näkymät”, Tengman muistuttaa.

Suomi valitsi Thaimaasta yhteensä 149 kiintiöpakolaista, joista myanmarilaisia oli 125 ja urbaanipakolaisia 24. Kaiken kaikkiaan Suomeen valittiin 727 kiintiöpakolaista. ◆

2006, jolloin työperusteisten hakemusten määrä alkoi kasvaa aina viime vuoteen saakka", Helminen kertoo.

Myös opiskelijoiden oleskeluluvissa tapahtui hienoista laskua. Sen sijaan kielteisiä päätöksiä tehtiin aiempaa enemmän. "Uusi piirre kielteisten päätösten lisääntymisessä oli asiakirjaväärennökset. Osittain hakemusten väheneminen voi selittyä sillä, että ammattikorkeakouluilla oli yhtenä hakukriteerinä käytössään uusi kielitaitoedellytys, mikä pienensi hakukelpoisten ulkomaalaisopiskelijoiden määrää."

Helmisen mukaan vuotta 2009 leimasi oleskelulupahakemusten yhteenlasketun määrän väheneminen yhdeksällä prosentilla. Kymmenen maan kärki ei juuri muuttunut ja perheenyhdistämishakemusten määrä heijasteli pitkälti turvapaikanhakijoiden määriä ja lähtömaiden jakaumia.

Kiinnostaako kansalaisuus?

Vuonna 2009 Suomen kansalaisuutta haettiin vähemmän kuin aikaisempina vuosina hakemusmäärän kutistuessa 14 prosentilla. Määrä on kansalaisuusyksikön johtajan **Tiina Suomisen** mukaan varsin suuri tilanteessa, jossa maahanmuutto kuitenkin kasvaa tasaisesti.

"Yksi syy hakemusten määrän vähenemiseen voi olla puuttuva suomen tai ruotsin kielen taito. Kielitaitoedellytyksen puuttumisen takia olemme tehneet viime vuosina varsin paljon kielteisiä päätöksiä. Vuonna 2009 kielteisten päätösten määrä oli kaikkiaan noin kymmenen prosenttia", Suominen pohtii.

Toinen syy hakemusten määrän laskuun voi olla se, että etenkin valtiot, joissa käsitellään kymmeniä tuhansia kansalaisuushakemuksia vuosittain, markkinoivat kansalaisuuden hakemista aktiivisesti. Myös Suomen kansalaisuuslain yleisperusteluissa on maininta, jonka mukaan valtion kannalta olisi tärkeää, että maassa vakituisesti asuvat ulkomaalaiset haluaisivat hakea Suomen kansalaisuutta.

"Olisi hyvä miettiä, miksei Suomen kansalaisuuden hakeminen kiinnosta ja

pitäisikö kansalaisuutta markkinoida meilläkin. Kyse ei ole vain Suomen passin saamisesta.”

Sudanilaiset Top 10 -listalle

Suomen kansalaisuuden sai yli 10 000 hakijaa. Eniten kansalaisuuden hakemuksesta saaneiden joukossa oli tuttuun tapaan venäläisiä, somalialaisia ja irakilaisia. Uutena suurimpien hakijaryhmien listalle nousivat sudanilaiset, jotka hakivat Suomen kansalaisuutta yli viisi kertaa aiempaa vilkkaammin. Tämä johtunee Suomisen mukaan kiintiöpakolaisvalinnoista vuosina 2003–2004, jolloin yli 500 Sudanin kansalaista saapui Suomeen.

Kansalaisuusyksikkö aloitti uutena toimintamuotona hakijoiden ennakkoprofiloinnin, jonka avulla on tarkoitus varautua jatkossa uusiin hakijaryhmiin. Profiloinnin avulla uusista tulokkaista ja hakemusten mahdollisista haasteista hankitaan tietoa etukäteen. Ensimmäinen profilointitilaisuus järjestettiin sudanilaisten tilanteen valottamiseksi.

Entisten Suomen kansalaisten ja näiden jälkeläisten viiden vuoden määräaika kansalaisuusilmoitusten tekemiseen päättyi toukokuussa 2008, johon mennessä ilmoituksia tuli yli 19 000. Vuoden 2009 tavoitteena oli käsitellä loppuun koko potti, mutta tähän ei ihan päästy. Loppurutistus siirtyi vuoden 2010 alkupuoliskolle. ◆

Kansalaisuus tutuksi

KANSALAISUUSAJOKORTTI on suunnattu Maahanmuuttoviraston kansalaisuusyksikön työntekijöiden perehdyttämiseksi sekä asiakaspalvelussa toimivien muiden yksiköiden työntekijöiden osaamisen lisäämiseksi kansalaisuusasioissa. Kansalaisuusasioita valottavaa ja yleistietoa sisältävää e-learning-pakettia markkinoidaan myöhemmin myös sidosryhmille. Paketissa on noin 30 viraston verkkosivujen tietosivuihin perustuvaa kysymystä, joista järjestelmä poimii vastaajalle kymmenen. Kansalaisuusajokortti otetaan käyttöön vuonna 2010.

Kansalaisuusmanuaali

Kansalaisuusmanuaali on tarkoitettu kansalaisuusaseman määrittämisen helpottamiseksi ja siten Maahanmuuttoviraston päätöksenteon tehostamiseksi. Manuaali helpottaa kansalaisuusasioiden käsittelijöiden työtä monissa sellaisissa asioissa, joihin vastausta on aiemmin pitänyt etsiä tapauskohtaisesti eri tietolähteistä. Vuoden 2009 aikana manuaaliin saatiin koottua 60 valtion perustiedot. Manuaali otetaan käyttöön vuonna 2010.

Jonotilannekatsaus

Vuoden 2009 alusta alkaen Maahanmuuttovirasto otti käyttöön kuukausittain julkaistavan kansalaisuushakemustan jonotilannekatsauksen. Katsauksen avulla voi seurata kolmeen eri jonoon jaettavien – passillisten, pakolaisten ja muukalaispassillisten – hakijoiden hakemusten edistymistä. ”Katsauksesta on ollut paljon hyötyä. Ainakin osittain katsauksen ansiota on, että puhelintiedustelut ovat vähentyneet”, johtaja Tiina Suominen sanoo. ◆

Hakemuspino sähköistyy

MAAHANMUUTTOASIOIDEN sähköisen asiankäsittelyjärjestelmän UMAn käyttöönotto siirtyi vuoden 2010 puolelle. ”UMA on Maahanmuuttoviraston historian mittavin hanke”, tietohallintojohtaja **Vesa Hagström** toteaa.

”Vaikka menimme koko vuoden vauhdilla eteenpäin, syksyllä päätimme siirtää käyttöönottoa. Teimme vuoden aikana kattavaa ja laajaa testausta monella alueella teknisestä kuormitus- ja käytettävyystestauksesta loppukäyttäjien käyttäjätestaukseen.”

Koko virastosta UMA-hankkeeseen osallistui 25 henkilöä – joko päätoimisesti, omalla erityisasiantuntemuksellaan tai työajastaan merkittävän osan siihen käyttäen. Lisäksi mukana oli kymmeniä ihmisiä talon ulkopuolelta, kuten poliisista, rajavartiolaitoksesta ja ulkoasiainministeriöstä. ”Järjestelmä on työllistänyt meitä useiden kymmenien henkilötyövuosien edestä, mikä kuvaa hankkeen suuruutta ja haastavuutta.”

Keväällä virasto organisoi laajan UMA-koulutuskierroksen koko poikkihallinnolliselle käyttäjäkunnalle. ”Lisäksi loimme sähköisen e-learning-koulutusympäristön, jonka avulla voi kouluttautua omatoimisesti koska tahansa.”

Syyskuussa Maahanmuuttovirasto järjesti kaksipäiväisen seminaariristeilyn, johon osallistui yli 200 henkilöä virastosta ja hankkeessa mukana olevista sidosryhmistä. Seminaari tarjosi osallistujille laajan kokonaiskuvan UMAsta ja sen merkityksestä kunkin oman työn kannalta.

UMAn keskeinen tavoite on kehittää ja tehostaa maahanmuuton prosesseja ja käsittelyketjuja hakemusten vastaanotosta päätöksentekoon, täytäntöönpanoon ja jopa muutoksenhakuun saakka. Tavoitteena on myös myötävaikuttaa hallitun maahanmuuton edistämiseen.

”Koska maahanmuuton toimintaympäristö voi muuttua vuositasolla radikaalisti, meidän on pysyttävä perässä ja pystyttävä reagoimaan nopeasti. UMAn avulla voimme tunnistaa käsittelyprosessien pullonkauloja ja sitä kautta edesauttaa resurssien oikeaa kohdistamista.”

Käsittelyn sähköistyminen tuo tullessaan kulttuurimuutoksen. Kun monia manuaalisia ja tietojärjestelmän ulkopuolella tehtäviä työvaiheita jää pois, työtekijöiden toimenkuvat muuttuvat osittain. ”UMAn ansiosta toimimme tehokkaammin, laadukkaammin ja yhdenmukaisemmin”, Hagström korostaa. ◆

Työ toi Pillen Suomeen

Pille Lukka on muuttanut Suomeen kahdesti. Muutamien mutkien jälkeen perhe on nyt asettunut Helsinkiin. Viimeinenkin palanen loksahti paikoilleen, kun kielitaitoinen Lukka sai töitä Maahanmuuttovirastosta.

ENSIMMÄISEN KERRAN Lukka muutti Virosta Suomeen 1991, kun hänen inkerinsuomalainen miehensä sai Helsingistä töitä. ”Opiskelimme vielä molemmat Tarton yliopistossa, ja minulla oli mahdollisuus tulla Suomeen synnyttämään. Siitä se tarina alkoi. Olimme tulleet vain vähäksi aikaa, mutta päätimme lopulta jäädä.”

Kotoutuminen Suomeen tapahtui jouhevasti, vaikka kielivaikeuksia alkuun olikin. Pikkuhiljaa Lukka alkoi opiskella suomen kieltä, jota hän osasi maahan tulleessaan parinkymmenen sanan verran. ”Olen kotoisin Etelä-Virosta enkä ollut lapsuudessani nähnyt sitä kuuluisaa Suomen tv:tä, jota Tallinnassa asuvat katsoivat ja jota kautta suomea opittiin.”

Suomea maahanmuuttajille

Vuonna 1994 kieli oli jo niin hyvin hallussa, että Lukka ryhtyi opettamaan suomea maahanmuuttajaoppilaille Jakomäen yläasteelle. Maahanmuuttajaopettajan työ oli tuohon aikaan uutta Suomessa. Käytössä ei ollut oppikirjoja eikä juuri kokemustakaan työstä.

”Työ oli kivaa, mutta haastavaa. Opetin vierasta kieltä maahanmuuttajille puhumalla suomea monikulttuurisessa luokassa, jonka oppilaat tulivat 15 eri maasta, kuten Intiasta, Virosta, Venäjältä, Kiinasta, Somaliasta, Irakista, Vietnamista ja Marokosta.”

Lukka työskenteli opettajana vuoteen 1997, jolloin hän jäi äitiyslomalle ja vuonna 1991 syntynyt tytär sai pikkuveljen. ”Äitiyslomalla ollessani muutimme Moskovaan – jälleen mieheni työn perässä. Matkalla hurahti kahdeksan vuotta, jonka aikana tein töitä Moskovan suurlähetystössä, aluksi kulttuuri- ja lehdistösihteerinä, sitten poliittisen osaston sihteerinä.”

Suomeen perhe muutti jälleen 2007. ”Tärkein syy oli tyttären lukion aloitus, Moskovassa kun ei ollut suomenkielistä lukiota. Nyt tytär opiskelee Sibelius-lukiossa ja haaveilee laulajan ammatista.”

RIITTA VUORELA

Pille Lukka sai Suomen kansalaisuuden Moskovaan muuton kynnyksellä vuonna 1999. ”Kansalaisuus on uuteen kotimaahan integroitumisen kannalta hyvä asia.”

Ihanteellinen työpaikka

Lukan omalla uralla oli muuton jälkeen hiljaista, joskin maahanmuuttajaopettajien sijaistuksia riitti aika ajoin. Taantuman alkaessa töiden löytäminen kävi entistä vaikeammaksi. Loppuvuodesta 2009 hiljaisuuteen tuli mukava käänne.

”Luin lehdestä ilmoituksen Maahanmuuttovirastossa avoimina olevista paikoista. Lähetin hakemuksen ja tulin valituksi osastosihteerin sijaiseksi.”

Uusi työ uuden työnantajan palveluksessa oleskelulupahakemusten parissa on mielenkiintoista. ”Opeteltavaa riittää, sillä koko ajan tulee uutta asiaa. Olen töissä, mutta samaan aikaan ikään kuin koulun penkillä”, viroa, venäjää, englantia, saksaa, suomea ja ruotsia puhuva Lukka naurahtaa.

Lukan perhe on vuosien saatossa nyt asettautunut pysyvästi Suomeen. ”Toivon, että saan jatkaa tässä työssä. Työpaikkana Maahanmuuttovirasto on ihanteellinen.” ◆

Inna ja Necat auttavat kotoutumaan

Maahanmuuttajan on usein vaikea hahmottaa suomalaisen yhteiskunnan monimutkaista viranomaiskäytäntöä. Maahanmuuttajaneuvojat Inna Lankinen ja Necat Demirtas auttavat asiakkaitaan kotoutumaan uuteen kotimaahansa.

MAAHANMUUTTAJIEN NEUVONTAPISTEESSÄ Helsingin Itäkeskuksessa on kansainvälinen tunnelma. Maahanmuuttajaneuvojat palvelevat asiakkaitaan suomen, venäjän, somalian, arabian, englannin, bulgarian, turkin ja kurdin kielillä. Tarvittaessa avuksi kutsutaan tulkki.

”Työ on erittäin mielenkiintoista ja ilmapiiri eri kansalaisuuksien välillä hyvä. On tärkeää, että maahanmuuttaja saa heti alkuvaiheessa oikeaa tietoa omalla kielellään”, Lankinen ja Demirtas sanovat.

Maahanmuuttovirasto teki vuoden 2008 lopulla yhteispalvelusopimuksen Helsingin maistraatin ja Helsingin kaupungin sosiaaliviraston maahanmuuttajien neuvontapisteen kanssa. Ensimmäinen vuosi yhteistyössä on sujunut neuvojien näkökulmasta hyvin.

”Yhteistyöstä, eri osaamisalueiden ja asiantuntemuksen yhdistämisestä on paljon etua. Toiminta on nyt avoimempaa ja pystymme auttamaan asiakkaitamme entistä paremmin.”

Kysyntä kasvaa koko ajan

Neuvontapisteestä maahanmuuttajat löytävät apua, neuvoja ja vastauksia erilaisiin kotoutumista helpottaviin asioihin. Neuvontaa saa sekä puhelimitse että kasvokkain vastaanotolla.

”Eniten puhuttavat oleskelulupiin, kansalaisuuskysymyksiin ja asumiseen liittyvät asiat. Laman aikana myös talouteen liittyvät asiat ovat lisääntyneet. Vastaanotolla asiakas saattaa vuodattaa neuvojalle kaikki vuosien ajalta kertyneet ongelmat”, Demirtas kertoo.

Lankisen mukaan puhelinneuvonnan – niin kuin kaiken muunkin neuvonnan – kysyntä on lisääntynyt ja asiakasmäärät kasvaneet koko ajan. Asuminen on usein maahanmuuttajien suurin ongelma. Viime vuonna kasvoi myös työperäisten maahanmuuttajien asiakasmäärä.

Lankinen ja Demirtas tuntevat omien kokemustensa perusteella maahanmuuttoon liittyvät haasteet. ”Meille ihmisten on helppo soittaa ja puhua omalla kielellä. Otan vastaanotolle asiakkaita, joita en voi auttaa puhelimitse. Joskus asiakas tulee vain siksi, että täällä voi vähän puhua ja kertoa omasta elämästään.”

Lankinen ja Demirtas korostavat luottamuksen merkitystä. ”Neuvojan ja asiakkaan välinen luottamus syntyy, kun kysyjällä ja vastaajalla on sama kieli ja sama kulttuuri.” Lankisen työkieliä neuvontapisteessä ovat venäjä ja bulgaria, Demirtasin turkki ja kurdi.

Kolmen maan kansalainen

Lankinen on tänä päivänä kolmen maan, Venäjän, Bulgarian ja Suomen kansalainen. Petroskoista kotoisin olevan monikansalaisen juuret vievät Karjalan Kannakselle. ”Tällä perusteella tulin Suomeen vuonna 1999 Bulgariasta, jossa olin asunut 20 vuotta.”

Koska muutto maasta toiseen oli Lankiselle jo toinen, kotoutuminen oli helpompaa kuin ensimmäisellä kerralla. ”Olin henkisesti valmiimpi ja tiesin, mitä tuleman pitää. Saimme tukea niin valtiolta kuin ystäviltä ja tuttavilta. Helpotusta sopeutumiseen toi sekin, että osasin jonkin verran suomea.”

Ystäviään Lankinen kiittää siitä, että sai ensimmäisen työnsä Suomessa vain muutaman kuukauden kuluttua muutosta. Työ oli osa ESR-rahoitteista projektia, jossa järjestettiin erilaisia kerhoja maahanmuuttajille. ”Tästä alkoi työni maahanmuuttajien parissa.”

Myös toinen työpaikka oli EU-rahoitteinen projekti, johon kuului maahanmuuttajien neuvontaa. Nykyisessä työssään Lankinen aloitti heti neuvontapisteen aloittaessa toimintansa 2004.

”Olen koulutukseltani teatteritutkija ja -kriitikko, jota vastaavaa työtä on vaikea löytää missään maassa. Olen iloinen, että olen löytänyt paikkani Suomessa ja osaamistani tarvitaan.”

Kaikki on mahdollista

Demirtas tuli kotimaastaan Turkista lyhyelle lomalle Suomeen 1992. ”Loman aikana sain yllättäen töitä ravintolasta, jossa kävi ilmi, että tarvitsen verokortin. En ymmärtänyt lainkaan, mistä on kyse. Olin maassa kolmen kuukauden viisumilla.”

Demirtas haki oleskelulupaa, jonka saamiseen meni 1990-luvulla kolmisen vuotta. Odotusaika oli pitkä, mutta heti luvan saatuaan Demirtas ryhtyi yrittäjäksi ja avasi elintarvikekioskin. Yritys menestyi hyvin, joskin työ oli rankkaa aikaisine herätyksineen ja pitkine päivineen.

Lopetettuaan kioskin pitämisen Demirtas sai paikan keittiöapulaisena, suoritti lähihoitajan tutkinnon oppisopimuskoulutuksena ja työskenteli vuosia muun muassa sairaaloissa, terveyskeskuksissa ja päiväkodeissa. Vuonna 2004 hän aloitti Maahanmuuttajien neuvontapisteessä.

Vuosia on vierähtänyt Suomessa 18, vaikka matkan piti kestää vain kahdeksan päivää. ”1990-luvulla Suomi ei ollut avautunut ulkomaailmaan. Maahanmuuttajan oli vaikea saada apua eikä kotouttamispaketti ollut niin vahva kuin nykyään. Itse tulit, hoidit, odotit ja teit.”

Demirtas toivoo, että maahanmuuttajat saisivat mahdollisimman nopeasti kiinni elämän syrjästä uudessa kotimaassaan. Kieli on monelle kompastuskivi. ”Kaikki on kuitenkin mahdollista, kun jotain todella haluaa.”

Vaikka Demirtas neuvoo työkseen asiakkaitaan kansalaisuusasioissa, oma hakemus on vielä tekemättä. ”Joka viikko ajattelen, että ensi viikolla. Jonain päivänä vielä teen sen.” ◆

RIITTA VUORELA

Maahanmuuttajaneuvojat Inna Lankinen ja Necat Demirtas tietävät, mitä asiakas tarvitsee. Neuvoja, ohjeita ja apua arjen asioissa omalla kielellä. Neuvontapalveluille riittää kysyntää.

Päätä olla syrjimättä

MAAHANMUUTTOVIRASTON Päätä olla syrjimättä -kuvataidekilpailun voittajat valittiin maaliskuussa 2009 rasismin vastaisella viikolla. Kilpailun tarkoituksena oli herättää koululaisia pohtimaan yhdessä, mitä yhdenvertaisuus tarkoittaa ja miten sen puolesta voi toimia.

Kilpailuun kutsuttiin neljäsluokkalaiset oppilaat niistä kunnista, jotka osallistuvat Opetushallituksen Monikulttuurisuustaitojen kehittäminen kouluyhteisössä -ohjelmaan. Mukaan lähti 14 koulua. Kilpailutyöt toteutettiin ryhmätöinä, jotta lapset pääsivät yhdessä päättämään, etteivät syrji ketään alkuperän, uskonnon, kielen tai kansallisuuden vuoksi.

Raati kehui töiden kekseliäitä ajatuksia syrjimättömyydestä. Monesta työstä näki, että niitä oli ollut tekemässä oppilaita monesta kulttuurista. Voittajatöissä raati ihaili ennen kaikkea yhteistyön onnistunutta kuvausta, kantaa ottavuutta sekä iloisia ja vahvoja värejä.

Kilpailun voitto jaettiin kolmen koulun kesken. Kolmensadan euron rahapalkinnot menivät Oravaisiin, Kouvolaan ja Kokkolaan. Palkintorahat voittajaluokat käyttävät valitsemallaan tavalla monikulttuurisuustaitojen kehittämiseen. ◆

1 *”Hauska tutustua! Kiitos samoin!”, Koivuhaan koulu Mäntykankaan koululla, Kokkola*

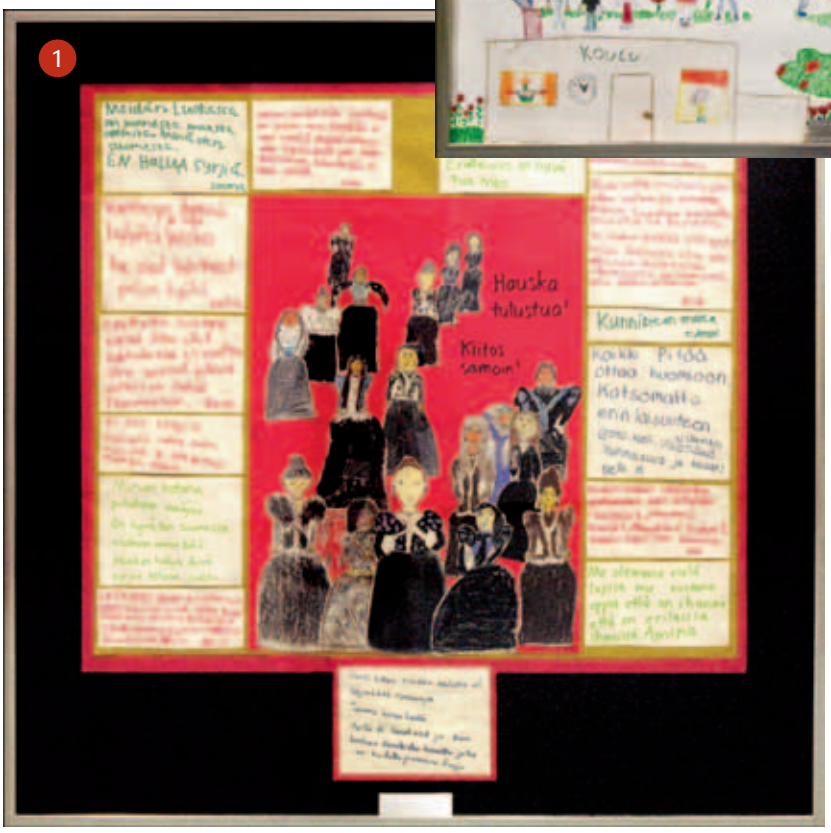
2 *”Hyvä koulu – parempi mieli”, Jokelan koulu, Kouvola*

3 *”Ingen ska glömmas bort!”, Centrumskolan, Oravainen*

2

1

3

RIITTA VUORELA

Opas tulkkien avuksi

TURVAPAIKKAMENETTELY on monivaiheinen prosessi, jossa on mukana monta eri toimijaa. Keskeinen rooli prosessissa on tulkilla. Ilman tulkkausta turvapaikanhakija ei saa viestiään perille eikä tutkintaa voida suorittaa.

Maahanmuuttovirasto ja Pakolaisneuvonta laativat yhteistyössä tulkeille avuksi oppaan Tulkkaus turvapaikkamenettelyssä. Oppaassa kerrotaan turvapaikkamenettelyn eri vaiheista, prosessista, mukana olevista osapuolista ja oleskelulupatyypeistä. Mukana on sanastoa, ammattisäännöstöä, tulkkausohjeita ja lainsäädäntöä.

Opas auttaa tulkkia ymmärtämään mahdollisimman hyvin tulkkaamansa asian sisältöä sekä menettelyn etenemistä. Ammattitaitoinen ja tarkka tulkkaus on oleellisen tärkeää oikeudenmukaisen lopputuloksen aikaansaamiseksi. Opas syntyi Turvapaikkamenettelyn kehittämishankkeen tuloksena. Hanke on saanut rahoitusta Euroopan pakolaisrahastosta (ERF). ◆

Vastaanotto siirtyi Maahanmuuttovirastoon

TURVAPAIKANHAKIJOIDEN vastaanottotoiminnan käytännön ohjaus ja suunnittelu siirtyivät sisäasiainministeriöstä Maahanmuuttoviraston vastuulle vuoden 2010 alusta alkaen. Samalla viraston vastuulle siirtyivät säilöönottoyksikön käytännön toiminnan ohjaus ja valvonta sekä ihmiskaupan uhrien auttamisen toimeenpanon ohjaus.

Sisäasiainministeriö vastaa muutoksen jälkeen vain valtion omien vastaanottokeskusten perustamisesta ja lakkauttamisesta, Maahanmuuttovirasto muiden vastaanottokeskusten perustamisesta, lakkauttamisesta ja toimipaikoista sopimisesta.

Uudistuksen tavoitteena on kehittää ja tehostaa turvapaikkamenettelyn ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton kokonaisuutta. Vastaanottoasioiden hoitamista varten Maahanmuuttovirastoon perustettiin uusi yksikkö ja sisäasiainministeriöstä siirtyi virastoon kaksi virkaa. ◆

Yhdyshenkilö Addis Abebassa

TYÖ maahanmuuttoasioiden yhdyshenkilönä vei oikeus- ja maatietopalvelun ylitarkastajan **Berit Kiurun** kesällä 2009 eksoottiseen Addis Abebaan. Kiuru torjuu laitonta maahanmuuttoa ja ihmiskauppaa yhdessä muiden maiden viranomaisten kanssa.

Maahanmuuttovirastolle Kiuru on ensimmäinen yhdyshenkilö ulkomailla. Addis Abebassa Kiuru kuuluu Suomen Etiopian edustuston henkilökuntaan. Kolmevuotisesta hankkeesta puolet maksaa EU:n ulkorajarahasto, toisen puoliskon Maahanmuuttovirasto, ulkoasiainministeriö, Rajavartiolaitos ja poliisi.

Maahanmuuttoasioiden yhdyshenkilön eli ILOn (Immigration Liaision Officer) työaika kuluu perhesidehaastatteluihin, haastattelutoiminnan kehittämiseen, DNA-näytteenottojen järjestämiseen, verkostoitumiseen, virka- ja tiedonkeruumatkoihin sekä kouluttamiseen. Tarvittaessa Kiuru avustaa myös muita Afrikan edustustoja esimerkiksi opiskelijan oleskelulupaa hakeneiden haastatteluissa. ◆

Kysyntää kyselytunneille

MAAHANMUUTTOVIRASTO osallistui vuonna 2009 kahteen yleisölle avoimeen kyselytuntiin, joiden aikana osallistujat pääsivät keskustelemaan viraston työntekijöiden kanssa mieltä askarruttavista asioista.

Kyselytunneilla keskusteltiin vilkkaasti oleskelulupa-, kansalaisuus- ja turvapaikka-asioista. Molemmat tilaisuudet vetivät puoleensa aktiivisia kyselijöitä niin, että tunnin aikana ehdittiin käsitellä noin 50 kysymystä.

Tilaisuudet järjestettiin Berde ry:n, maahanmuuttaja- ja monikulttuurijärjestöjen yhteistyöverkoston MONIHELIn, Monika-Naiset liitto ry:n, Suomen Mielenterveysseuran, Helsingin kaupungin maahanmuuttajien neuvontapisteen sekä Maahanmuuttoviraston yhteistyönä. ◆

Ovet avoinna

MAAHANMUUTTOVIRASTO avasi ovensa järjestämällä lokakuun alussa yleisötilaisuuden. Avoimet ovet -tapahtumassa kuultiin tiiviitä vartin tietoiskuja ajankohtaisista aiheista, kuten Irakin tilanteesta, turvapaikkapuhuttelusta, lumeavioliitoista ja kielitaidon merkityksestä Suomen kansalaisuuden saamisen edellytyksenä.

Viraston asiantuntijat esittelivät Maahanmuuttokirjastossa pidetyssä tilaisuudessa työtään ja vastasivat vieraiden kysymyksiin. Ovien avaaminen sai myönteisen vastaanoton: tilaisuus veti puoleensa reilut 60 osallistujaa. Avoimet ovet oli osa valtiohallinnon 200-vuotismerkkivuoden tapahtumia. ◆

Maatiedon merkitys **kasvaa**

”KYSELYT JA TIETOTARPEET lisääntyivät voimakkaasti turvapaikanhakijoiden määrän kasvaessa. Vuonna 2009 yli puolet työpanoksestamme kului nimenomaan turvapaikkapäätösten tukemiseen. Maatieto on erittäin keskeinen tekijä hakemusten uskottavuuden arvioinnissa ja päätöksenteossa. Jos tässä tulee viivästystä, käsittelyn kokonaisaika pitenee”, yksikön johtaja **Jaana Vuorio** sanoo.

Vuorio korostaa maatiedon ajankohtaisuutta, luotettavuutta ja laatua. Maahanmuuttovirastossa noudatetaan Euroopan Unionin vuonna 2008 hyväksymiä lähtömaatiedon laatukriteerejä, joiden avulla pyritään takaamaan turvapaikkamenettelyn ja päätöksenteon yhtenäinen laatu eurooppalaisessa turvapaikkajärjestelmässä.

Turvapaikkahakemusten määrän kasvu lisää luotettavan ja ajantasaisen maatiedon tarvetta. Vuonna 2009 Maahanmuuttoviraston oikeus- ja maatietopalvelu käynnisti erityishankkeen tiedonkeruun tehostamiseksi Afganistanista.

EU-ohjeet korostavat objektiivisuutta ja puolueettomuutta, lähteiden monipuolisuutta ja lähdekritiikkiä. Lähtömaatiedon on oltava paitsi luotettavaa ja ajantasaista, myös relevanttia, tarkkaa, jäljitettävää ja läpinäkyvää.

”Näiden lisäksi noudatamme yleisiä tieteellisiä menettelytapoja, tutkimuksen eettisiä ohjeita ja YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n ohjeita. Teemme myös sisäistä ja ulkoista laatukontrollia pyytämällä laatimistamme raporteista palautetta verkostoltamme.”

Maatieto haltuun Afganistanista

Vuonna 2009 oikeus- ja maatietopalvelu käynnisti erityishankkeena Euroopan paluurahaston tukeman Afganistan-tie-

tohankkeen, johon sisältyi muun muassa tiedonkeruumatkoja, seminaareja ja verkostoitumista eri tiedontuottajien ja Suomessa asuvien afgaanien kanssa.

”Ajantasaisen ja paikan päältä hankittavan tiedon saaminen on helpompaa verkoston avulla. Hankimme relevanttia maatietoa mahdollisimman paljon ja mahdollisimman monipuolisista kanavista ja lähteistä. Tavoitteenamme oli ottaa Afganistania koskeva tieto haltuumme”, Vuorio tiivistää.

Afganistanin tilanne on Vuorion mukaan erittäin monimutkainen, sillä maan turvallisuustilanteessa on suuria ajoittaisia ja alueellisia vaihteluita. Afganistan on yksi keskeisimmistä lähtömaista, kun tarkastellaan kansainvälistä muuttoliikettä ja pakolaisuutta.

→

Yhteinen tieto tarpeen

EUROOPAN MUUTTOLIIKEVERKOSTON (EMV) merkitys ja näkyvyys kasvaa EU-tasolla. ”Maahanmuuttoviraston ensimmäinen kokonainen toimintavuosi EMV:n kansallisena yhteyspisteenä sujui hyvin”, tulosalueen johtaja **Kielo Brewis** kertoo.

”EU:n asettaman työohjelman mukaiset raportit valmistuivat aikataulussaan. Verkoston kautta vastattiin yli 80 muuttoliikeaiheiseen kyselyyn ja myös suomalaiset toimijat tekivät useita lainsäädäntöhankkeisiin ja muihin toimialansa asioihin liittyviä kyselyitä.”

”EMV järjesti kaksi onnistunutta kansallista seminaaria. Kansalliseen verkostoomme liittyi tutkimustahojen lisäksi myös valtiollisia ja kunnallisia toimijoita sekä maahanmuuttajamedian edustajia”, Brewis kertoo vuoden 2009 kehitysaskelista.

EMV:n Suomen kansallinen yhteyspiste siirtyi Tilastokeskuksesta Maahanmuuttovirastoon vuonna 2008. Verkostoon kuuluu 26 EU-maata ja sen tehtävänä on tuottaa yhdenmukaista ja vertailukelpoista tietoa maahanmuutto- ja turvapaikka-asioista.

Toukokuussa valmistui teemaraportti ilman huoltajaa maahan saapuneista alaikäisistä turvapaikanhakijoista. Raportissa kartoitetaan syitä maahantulolle, vastaanottoa, päätöskäytäntöjä, kotouttamista sekä maasta poistamista. Raportti julkaistiin marraskuussa suomeksi nimellä Yksintulleet.

Suomen kansallinen yhteyspiste avasi myös suomenkieliset verkkosivut osoitteessa www.emn.fi. Sivujen keskeinen tarkoitus on toimia informaatiokanavana yhteyspisteen kokoamalle kansalliselle verkostolle, mutta myös muille maahanmuuttoasioista kiinnostuneille. Sivuilta löytyy vertailukelpoista tietoa koko EU:n tasolta.

EMV:n merkityksen kasvusta kertoo Brewisin mukaan se, että kansallisten yhteyspisteiden raporteista koottu synteesi otetaan osaksi Euroopan maahanmuutto- ja turvapaikkasopimuksen toteutumisen seurantamekanismia Eurooppa-neuvoston ja EU-komission välisissä vuotuisissa neuvotteluissa kesäkuussa 2010. ◆

Maa on pysytellyt jo vuosia Maahanmuuttoviraston turvapaikanhakijoiden Top 10 -maiden listalla.

Vuonna 2009 Suomesta haki turvapaikkaa yli 460 Afganistanin kansalaista. Afganistanilaisia on muuttanut Suomeen myös kiintiöpakolaisina sekä perhesiteen perusteella myönnetyillä oleskeluluvilla. Tällä hetkellä Suomessa asuu noin 3 300 afgaanitaustaista henkilöä, joista monet ovat Suomen kansalaisia.

Verkosto syntyi Kabulissa

Vuoden 2010 maaliskuulle jatkuneen tiedonkeruuhankkeen tavoitteena oli kehittää Afganistania koskeva maatietojärjestelmä, jonka avulla voidaan varmistaa turvallinen paluu aiempaa paremmin. Ensisijaisesti hankkeen kohderyhmänä ovat kotimaahansa vapaaehtoisesti palaavat kolmansien maiden kansalaiset, mutta toissijaisesti myös ne, jotka eivät täytä Suomeen saapumisen tai Suomessa oleskelun edellytyksiä.

Maahanmuuttoviraston ja ulkomaalaispoliisin edustajat tekivät syyskuussa hankkeeseen liittyvän tiedonkeruumatkan Afganistanin Kabuliin. Matkan aikana luotiin laaja kontaktiverkosto vierailemalla paikallisviranomaisissa, Suomen ja ulkomaiden edustustoissa, kansalaisjärjestöissä, puolueissa ja kansainvälisissä organisaatioissa.

”Matkan tärkein tavoite, paikallistason kontaktiverkoston luominen, onnistui noin 20 haastattelun avulla. Lisäksi haastattelimme matkan aikana Kabulin ulkopuolella asuvia paluumuuttajia”, Vuorio kertoo.

Lokakuussa virasto järjesti seminaarin, jossa esiteltiin tiedonkeruumatkalla kerättyä tietoa virkamiehille, Suomessa asuville afgaaneille ja muille Afganistanin tilannetta tunteville. Lisäksi päivitettiin hankkeen tulosten pohjalta Afganistania koskevia soveltamisohjeita, jotka ohjaavat afganistanilaisten turvapaikkahakemuksia koskevaa ratkaisukäytäntöä.

Afganistan-hanketta on määrä hyödyntää jatkossa Suomen, Afganistanin ja YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n kolmikantaneuvotteluissa. Neuvottelujen tavoitteena on saada aikaan sopimus niin turvapaikanhakijoiden, kielteisen päätöksen saaneiden kuin myös oleskeluluvan saaneiden afganistanilaisten paluusta. ◆

Kirjasto kiinnostaa

TYÖMINISTERIÖSTÄ Maahanmuuttovirastoon vuonna 2008 siirtynyt Maahanmuuttokirjasto on otettu hyvin vastaan. ”Sekä kävijämäärät että lainausmäärät ovat lisääntyneet koko ajan”, Jaana Vuorio iloitsee.

Maahanmuuttokirjasto tarjoaa yli 10 000-niteisen kokoelman kirjallisuutta muun muassa maahanmuuttajista, muuttoliikkeeseen liittyvistä ilmiöistä, pakolais- ja maahanmuuttopolitiikasta, rasismista, etnisistä olosuhteista sekä kotouttamisesta.

Kirjasto palvelee viraston maatietotutkijoita ja päätöksentekijöitä, mutta myös muita maahanmuuttoasioista kiinnostuneita. Kirjasto on avoin yleisölle kolmena päivänä viikossa, minkä lisäksi kirjastossa järjestetään yleisölle suunnattuja tiedotus- ja keskustelutilaisuuksia.

”Olemme kehittäneet kirjastoon myös talon sisäistä kirjakahvilatoimintaa pitämällä henkilökunnalle esimerkiksi kirjaesittelyjä”, Vuorio kertoo. ◆

Maahanmuuttokirjasto
Panimokatu 1, 00580 Helsinki
Avoinna yleisölle tiistaisin, keskiviikkoisin ja torstaisin klo 12–15.

Koulutusta Turkkiin ja Moldovaan

Twinning piti tulosalueen johtaja Matti Heinosen kiireisenä miehenä. Turkin maahanmuuttoviranomaisia koulutettiin vuoden 2009 aikana useaan otteeseen sekä Suomessa että Turkissa. Koulutusyhteistyötä tehtiin myös Moldovan kanssa.

RIITTA VUORELA

Matti Heinonen on tullut tutuksi niin turkkilaisille kuin moldovalaisille maahanmuuttoviranomaisille aktiivisen koulutusyhteistyön kautta.

TWINNING ON Euroopan Unionin 1998 käynnistämä hanke, jonka tarkoituksena on auttaa unioniin kuulumattomien maiden lainsäädännön yhdenmukaistamista EU-säädösten kanssa. Yhteistyötahoina voivat toimia jäsenmaiden viranomaiset, kuten Maahanmuuttovirasto.

”Yhteistyön tarkoituksena on siirtää jäsenmaan hallinnon asiantuntemusta EU:hun kuulumattomille maille. Turkki-projekti käynnistyi kesällä 2008 ja päättyy vuonna 2010”, Heinonen kertoo.

Tiivistä yhteistyötä

Tammikuussa Maahanmuuttovirastoon tuli kuudeksi viikoksi Turkista kaksi virkamiestä, Mustafa Tekin ja Haldun N. Gönul. Intensiivisen opintokokonaisuuden aikana kollegoja opetettiin kehittämään turvapaikka-asioiden käsittelyä kotimaassaan sekä luomaan Turkkiin vastaavanlainen maatietojärjestelmä, joka on käytössä Suomessa. Vieraat tutustuivat myös vastaanottotoimintaan sekä poliisin ja rajavartioston toimintaan turvapaikka-asioissa.

”Tavoitteenamme on auttaa viranomaisia ottamaan vastuuta Turkissa tehtyjen turvapaikkahakemusten käsittelystä ja ratkaisemisesta sekä luomaan edellytykset kouluttaa jatkossa itse turvapaikka- ja maatietousasioita hoitavaa henkilöstöä.”

Turkki on tällä hetkellä merkittävä Eurooppaan kohdistuvan laittoman siirtolaisuuden ja ihmiskaupan kauttakulkumaa. Muun muassa Lähi-idän, Keski-Aasian ja Afrikan maista monet laittomat siirtolaiset sekä ihmiskaupan uhrit siirtyvät Turkin kautta Eurooppaan.

Maahanmuuttovirastoon tehtyjen opintokäyntien lisäksi koulutusta vietiin kohdemaahan. Vuonna 2009 Turkin hankkeeseen sisältyi 15 erilaista seminaaria, joita pidettiin Helsingin ohella Ankarassa, Istanbulissa, Izmirissä, Antalyassa, Gaziantepissa, Vanissa ja Erzrumissa.

Yhteiset ongelmat

Maahanmuuttovirasto koulutti Turkin lisäksi myös Moldovan viranomaisia ja kansalaisjärjestöjä. Ulkoasiainministeriön rahoittamassa projektissa järjestettiin muun muassa useita seminaareja.

Moldovan Chisinaussa vuoden aikana järjestettyihin kolmeen seminaariin osallistuivat Moldovan sisäasiainministeriön pakolaisyksikön henkilöstön lisäksi maassa toimivien kansalaisjärjestöjen sekä YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n johtoa. Luennot käsittelivät eurooppalaista turvapaikkamenettelyä ja viranomaisyhteistyötä, EU:n nykyisiä ja tulevia biometrisiä järjestelmiä maahanmuuttosektorilla sekä turvapaikanhakijoiden vastaanottojärjestelmiä. Matkaan sisältyi myös neuvotteluja sisäasiainministeriössä turvapaikkakäsikirjan laatimiseksi.

”Kansainvälinen yhteistyö on tärkeää, sillä ongelmat ovat yhteisiä. Maahanmuuton yhteinen hallinta liittyy turvallisuuteen ja tulevaisuuteen, mistä hyötyvät myös tulevat sukupolvet”, Heinonen korostaa. ◆

Asiakaspalvelu on koko viraston asia

VUODEN 2008 lopulla aloitettujen palveluperiaatteiden ja asiakaspalvelun käsikirjan laatiminen valmistuivat vuoden 2009 aikana. Loppuvuodesta viraston yksiköissä päästiin palveluperiaatteiden jalkauttamiseen. Työ jatkuu vuoden 2010 puolella.

Käsikirja ja palveluperiaatteet ovat osa viraston laajaa asiakaspalvelun kehittämishanketta. ”Konkreettisilla työkaluilla haemme yhtenäistä ja laadukasta palvelua. Yhteisten periaatteiden ansiosta jokainen tietää, mihin palvelulla pyritään ja mitä asiakaspalvelulta odotetaan.”

Asiakaspalvelun käsikirjassa avataan muun muassa periaatteita hyvästä palvelukokemuksesta, asiantuntevasta, ystävällisestä ja luotettavasta palvelusta ja sen laadusta, asiakkaan opastamisesta, asiakaslähtöisyydestä sekä palvelun kehittämisestä.

Käsikirjasta löytyy tietoa niin ikään yhtenäisistä käytännöistä, virkamiehen viestintätaidoista, palvelutilanteessa etenemisestä, erilaisten asiakkaiden kohtaamisesta sekä kulttuurien välisen viestinnän haasteista. ”Kaikella tällä pyrimme siihen, että asiakas saa palvelun aina yhtä hyvänä”, Koskinen kuvaa.

Maahanmuuttoviraston asiakaspalvelun periaatteet ovat lähellä jokaista työntekijää asiakaspalvelun käsikirjana ja huoneentauluna. ”Yhteisillä työkaluilla laadukas ja yhtenäinen asiakaspalvelu kehittyy”, asiakaspalvelujohtaja Hanna Koskinen korostaa.

Koko viraston asialla

Asiakaspalvelu on Koskisen mukaan koko viraston asia. ”Jokainen meistä on tekemissä hyvän palvelun kanssa ja osa sitä palvelukokemusta, jonka asiakas saa.”

Maahanmuuttovirastossa panostetaan koko henkilöstön osallistamiseen hyvää palvelua kehitettäessä. Eri yksiköiden henkilöstöä on haastettu puhumaan palvelusta sekä keräämään hyviä ajatuksia ja ideoita mahdollisimman monipuolisesti.

”Sitoutuminen hyvän palvelun periaatteisiin on helpompaa, kun on itse osallistunut niiden luomiseen. Palveluperiaatteet laadittiin koko henkilöstön yhteistyönä. Myös asiakaspalvelun käsikirjan kehittämistiimissä oli mukana jäsen jokaisesta yksiköstä.”

Käsikirjan lisäksi virastossa valmisteltiin ekstranetissä julkaistavaa sähköistä palvelukäsikirjaa. Paveksi nimetty käsikirja on tehty nopeasti ja helposti käytettävään muotoon ohjeiden ja avun saamiseksi erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa.

”Myös tällä jatkuvasti päivitettävällä työkalulla pyrimme asiakaspalvelun yhtenäistämiseen. Viraston lisäksi Pave

Ouluun ja Imatralle

MAAHANMUUTTOVIRASTON turvapaikkayksikön toiminta laajeni Ouluun ja Imatralle. Ennestään virastolla on toimipaikat Helsingin lisäksi Lappeenrannassa ja Kuhmossa.

Paikkakunnat valittiin vastaanottokeskusten ja muiden turvapaikkaprosessissa mukana olevien viranomaisten läheisyydestä. Imatralla sijaitsee Etelä-Karjalan poliisilaitoksen ulkomaalaisasioita hoitava yksikkö, Oulussa on vastaanottokeskus ja poliisin ulkomaalaisyksikkö.

”Oulu ja Imatra ovat maahanmuuttoalueita ja molemmissa on vahvaa vastaanottotoimintaa. Oli luontevaa laajentaa toimintaa näihin kaupunkeihin”, johtaja **Kaarina Koskinen** sanoo.

Uudet toimipaikat rahoitettiin kahden miljoonan euron lisämäärärahalla, jonka eduskunta myönsi Maahanmuuttovirastolle ruuhkautuneiden turvapaikkahakemusten käsittelyyn. Lisäksi turvapaikkayksikkö laajeni uusiin tiloihin Helsingissä. ◆

Medialle omat sivut

MAAHANMUUTTOON liittyvät asiat kiinnostavat mediaa yhä enemmän. Koska Maahanmuuttovirasto haluaa palvella tiedotusvälineiden edustajia mahdollisimman hyvin, viraston verkkosivuille avattiin mediasivut.

Mediasivuille on koottu perustiedot toimittajia kiinnostavista asioista Maahanmuuttoviraston toiminnassa. Ajankohtaisten tiedotteiden lisäksi sivut tarjoavat kaaviokuvin havainnollistettua taustatietoa maahanmuuttoasioiden menettelyistä. Mukana on myös hyvä tietää -asiaa muun muassa siitä, milloin voi saada tietoa yksittäistapauksesta. ◆

on yhteispalvelupisteen sekä jatkossa mahdollisesti myös muiden sidosryhmien kuten poliisin käytössä.”

Puhelinruuhkia purkamaan

Vuoden 2009 suuri ponnistus oli marraskuussa käyttöönotetut uudet asiakohtaiset palvelunumerot. Uusia palvelunumeroja avattiin yhteensä 11: neljä eriperusteisille oleskelulupa-asioille, kolme kansalaisuusasioille ja neljä turvapaikka- ja pakolaisasioille.

Asiakkaiden puhelintuntiajat säilyivät uudistuksessa ennallaan, mutta nyt asiakas voi valita numeron sen perusteella, mitä hänen asiansa koskee. Puheluihin vastaavat maahanmuutto-, turvapaikka- ja kan-

salaisuusyksiköiden asiantuntijat. Palvelunumeroiden lisäksi käytössä on entiseen tapaan päivittäin palveleva asiakaspalvelupuhelin.

Uudistuksen taustalla on paitsi palvelun kehittäminen, myös puhelumäärien kasvu. Esimerkiksi syyskuussa pelkästään viraston vaihteeseen tuli lähes 15 000 puhelua. Yhden puhelintunnin aikana puhelin soi keskimäärin 450–500 kertaa. Määrä on usein ruuhkauttanut sisäasiainhallinnon yhteisen palvelukeskuksen ja sitä kautta myös muiden viranomaisten puhelut.

”Kun saapuvat puhelut jaetaan asiakohtaisiin palvelunumeroihin, pystymme jakamaan puhelukuormaa tasaisemmin useampaan eri linjaan. Samalla asiakas tavoittaa suoraan sen virkamiehen, joka hoitaa kyseessä olevia asioita.”

Uusia sähköisiä palveluita

Asiakkaiden asiointitarpeen vähentämiseksi muun muassa sähköistä palvelua on kehitetty monin tavoin, jotta asiakkaat löytäisivät tiedon lähteille itsenäisesti. Maahanmuuttoviraston verkkosivujen Usein kysyttyä -osiota uudistettiin siten, että sivuilta löytyy nyt yli sata oleskelulupa-, kansalaisuus-, turvapaikka- ja pakolaisuusasioihin liittyvää kysymystä ja vastausta suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Myös viraston oleskelulupahakemus- ja kansalaisuusasioiden lomakkeet uudistuivat. Tammikuussa 2010 käyttöönotetuista lomakkeista löytyy jokaiselle hakuperusteelle oma lomakkeensa. Esimerkiksi kaikki oleskeluluvan hakijat eivät enää täytä samanlaista lomaketta, vaan opiskelijoille, työtekijöille ja perheenjäsenille on omat lomakkeensa.

”Uudet lomakkeet ovat aiempaa perusteellisempia ja informatiivisempia. Tavoitteena on näin vähentää täydennyspyyntöjen tarvetta”, Koskinen sanoo.

Jatkossa sähköisen asioinnin odotetaan helpottavan huomattavasti asiakaspalvelua. ”Vaikka teemme paljon töitä sähköisten palvelujen kehittämiseksi, palvelemme luonnollisesti edelleen myös perinteisesti henkilökohtaisella tasolla”, Koskinen korostaa.

Asiakaspalvelun kehitystyö näkyy ja tuottaa tulosta. ”Olemme saaneet ilahduttavan paljon hyvää palautetta sekä asiakkailta että yhteistyökumppaneilta.” ◆

Virasto vetää puoleensa

TURVAPAIKANHAKIJOIDEN määrän kasvu näkyi ja tuntui Maahanmuuttoviraston henkilöstöhallinnossa monin tavoin. Henkilöstön määrän kasvu 30 prosentilla haastoi sekä rekrytoinnin että toimintojen uudelleenjärjestelyn. Virasto laajeni myös maantieteellisesti.

Johtaja **Kaarina Koskisen** näkökulmasta vuosi 2009 näytti alkuvuodesta tavanomaiselta. Turvapaikanhakijoiden määrän kasvuun oli varauduttu jo vuodenvaihteessa lisäbudjettiehdotuksin henkilöstömäärän lisäämiseksi.

Kun turvapaikanhakijoiden määrä kasvoi ennätyksellisesti, rekrytointi käynnistettiin vauhdilla. Kevään kahden miljoonan euron lisämäärärahalla palkattiin 40 henkilöä ja syksyn kahden miljoonan lisämäärärahalla toiset 40 henkilöä.

”Henkilöstöhallinto oli lujilla, koska jouduimme tekemään nopeasti henkilövalintoja ja kouluttamaan kahdessa erässä tulleet uudet työntekijät”, Koskinen kertoo. ”Myllerryksestä selvittiin kuitenkin hyvin ja uudet työntekijät pääsivät nopeasti sisään työhönsä.”

Vuoden vaihteessa Maahanmuuttovirastossa oli yli 300 työntekijää. Koskisen mukaan virasto kiinnostaa työpaikkana, jos tarkastellaan sisään tulevien työhakemusten määriä. Vuonna 2009 virastoon tuli reilut 5 100 hakemusta.

Vuoden 2009 aikana 13 Maahanmuuttoviraston ylitarkastajaa ja tulosalueen johtajaa suoritti Johtamistaidon erikoisammattitutkinnon JETin. Loppuvuodesta käynnistettiin lisäksi Erityisasiantuntijan ammattitutkinnon EAT:n suorittaminen.

JET-tutkinnon kiitettävin arvosanoin suorittanut **Kati Korsman** pitää puolitoista vuotta kestänyttä koulutusta erityisen hyödyllisenä siksi, että se antoi varmuutta ja uusia ideoita omaan esimiestyöhön. Korsman oli saanut juuri koulutuksen alkaessa johdettavakseen kansalaisuusyksikön oikeus- ja tukipalvelujen vastuualueen, joten ajoitus osui kohdalleen.

”Jokaiselle tehtiin muun muassa johtajuusprofiili, josta oli mielenkiintoista nähdä omaa johtamistaan toisten näkökulmasta. Oli palkitsevaa huomata, että vahvuudet ja kehittämiskohteet eivät paljoakaan poikenneet omista arvioista.”

Tutkinnon jälkeen Korsman valittiin tulosalueen johtajaksi. ”Nimitys tuo lisää vastuuta niin yksikön tehtävistä kuin henkilöstöstä.” ◆

Taiteen tohtori tuntee narun

Jatko-opinnot toivat thaimaalaisen Nithikul Nimkulratin kymmenen vuotta sitten Suomeen. Taiteen tohtoriksi joulukuussa 2009 väitellyt taiteilija-tutkija haluaisi nyt jatkaa sekä taiteen että tutkimuksen tekemistä Suomessa.

RIITTA VUORELA

Nithikul Nimkulrat yhdistää työssään ja tutkimuksessaan suunnittelun, tieteen ja taiteen. Taiteen tohtorin lempimateriaali on paperinaru.

VUONNA 1974 syntynyt Nimkulrat opiskeli 1990-luvulla Bangkokissa tuotesuunnittelijaksi ja työskenteli valmistumisensa jälkeen kolme vuotta tekstiilialalla. Jatko-opinnot Euroopassa vetivät kuitenkin puoleensa.

Nimkulrat lähetti professorinsa suosituksesta hakemuksen viiteen eurooppalaiseen yliopistoon. Kun myönteinen vastaus oli tullut neljästä, Nimkulrat päätti lähteä Hollannin Eindhoveniin. Viikkoa ennen lähtöä Helsingin Taideteollisesta korkeakoulusta (TaiK) tuli kirje, joka muutti suunnitelmat lennossa.

”The last thing is always the best, uskotaan thaikulttuurissa. Siksi valitsin Helsingin.”

Valintaan vaikutti myös se, että Nimkulratin Suomessa aiemmin lomailleet vanhemmat pitivät Helsinkiä turvallisena vaihtoehtona. Toki myös Taideteollisen korkeakoulun tarjoama monipuolinen ja korkeatasoinen opetus houkutteli.

Materiaalin merkitys

Vuonna 2002 Nimkulrat valmistui taiteen maisteriksi. Jatko-opintojensa ohella hän on opettanut TaiK:n maisteriopiskelijoita tutkimustyöhönsä perustuvilla kursseilla. Viime joulukuussa hän väitteli taiteen tohtoriksi.

Väitöskirjassaan, Paperness: Expressive Material in Textile Art from an Artist’s Viewpoint, Nimkulrat tarkastelee materiaalin merkitystä, hauraan mutta sitkeän paperinarun ilmaisuvoimaa tekstiilitaiteen materiaalina.

Nimkulrat halusi tutkia, miten materiaali voi kertoa merkityksensä niin, että taiteilija voi muuntaa sen tietyn viestin välittäväksi taideteokseksi. Hän käytti tutkimuksessaan omia teoksiaan ja selvitti, miten taiteilija ja katsoja näkevät paperin materiaalina ja miten se vaikuttaa teoksen tulkintaan.

Nyt taiteilija-suunnittelija-tutkija haluaisi jatkaa post doc -opintojaan ja tehdä taidetta, joko Suomessa tai muualla. Helsinki on edelleen hyvä vaihtoehto.

Kehykset esiin

Nimkulrat on esiintynyt lukuisissa näyttelyissä eri puolilla maailmaa. Helmikuussa Gallen-Kallelan museossa avattuun Arjen Voima -ryhmänäyttelyyn Nimkulrat teki paperinarusta kehyksiä. Näyttelyn teosten innoituksen lähteenä oli Akseli Gallen-Kallelan työ ja elämä.

”Gallen-Kallela tunnetaan taiteilijana, mutta hän oli myös taitava käsityöläinen. Vaikka hän teki omin käsin kehykset moniin maalauksiinsa, vain Aino-triptyykki on kuvattu kirjoihin kehysten kanssa. ”Tämä herätti minussa kysymyksiä: Jos taiteilija on tehnyt sekä maalauksen että kehykset, miksi kehykset leikataan kuvista pois? Miksi maalaus on kehyksiä tärkeämpää taidetta?” ◆

Migrationsverket 2009
I riktning mot behärskad invandring

GRUNDTANKEN i regeringens invandrarpolitiska riktlinjer är att främja den behärskade invandringen. Målet är att bland annat gynna den arbetsrelaterade invandringen och invandringen av studerande och forskare. Finland bereder sig på den förestående arbetskraftsbristen.

Ur de inom migrationsförvaltningen arbetande myndigheternas synvinkel är en behärskad ökning i invandringen av högsta vikt samtidigt som den utgör en synnerligen utmanande målsättning. Ur Migrationsverkets perspektiv är situationen utmanande framför allt på grund av den snabbt ökande mängden ärenden som har inkommit för behandling.

Tillväxten utmanar resurserna. Medan verket år 2006 fick nästan 35 000 ärenden för behandling uppgick motsvarande siffra år 2009 till hela 47 700. Att siffran inom loppet av några år stiger till 60 000 är en mycket realistisk prognos.

Om invandringen förblir behärskad och invandrarna bereds tillräckliga möjligheter att integreras är jag övertygad om att majoriteten av finländarna accepterar invandringen. Vi kan inte stoppa invandringen, men vi kan kontrollera den. En behärskad invandring ligger i allas intressen.

Jorma Vuorio, överdirektör

Rekordantal asylansökningar

Antalet asylsökande år 2009 var rekordstort. Ökningen ställde resurserna på prov och avspeglade sig på Migrationsverkets hela verksamhet. Tack vare merresurser och omorganiseringar lyckades verket nå sina nya dimensioner både snabbt och effektivt.

I slutet av 2009 var antalet asylsökande det största genom tiderna: Sammanlagt anhängiggjordes nästan 6 000 ansökningar, dvs. 48 procent fler än året innan. ”Det är en hög siffra i Finland”, betonar **Esko Repo**, direktör för asylenheten.

”Ökningen har varit snabb då man jämför antalet ansökningar med åren innan. År 2007 anhängiggjordes cirka 1 500 ansökningar och år 2008 cirka 4 000.”

Dryg ökning i familjeföreningarna

I likhet med antalet asylsökande ökade också antalet familjeföreningsansökningar. Ökningen var störst i gruppen övriga anhöriga, som fick rikligt med publicitet även i medierna. Med övriga anhöriga avses övriga än medlemmar i kärnfamiljen, dvs. andra än äkta makar, sambor och minderåriga barn som ska försörjas.

”Antalet somaliska ansökningar på grund av familjeband ökade rekordartat. Ökningen jämfört med året innan var hela 81 procent, som för första gången placerade Somalia sig som etta på de familjebandsrelaterade ansökningarnas Top 10-lista följd av Ryssland”, berättar resultatområdes-direktör **Pauliina Helminen**.

Immigrationsenheten slog också rekord i den andra riktningen. En sammanräkning av samtliga anhängiggjorda ansökningar visar att antalet minskade med cirka nio procent. Mest minskade den arbetsrelaterade invandringen, som har vuxit jämnt under åren innan. På grund av recessionen sjönk antalet ansökningar till nästan hälften.

”Vi har inte upplevt en så här stor nedgång, dvs. på hela 42 procent, någonsin tidigare”, säger Helminen.

Allt färre ansökningar om medborgarskap

År 2009 inkom färre ansökningar om finskt medborgarskap än under tidigare år, och antalet ansökningar sjönk med 14 procent. **Tiina Suominen**, direktör för medborgarskapsenheten, anser att siffran är rätt stor i ett läge där invandringen ändå ökar jämnt.

”Kravet på språkkunskaper kan vara en av orsakerna till att antalet ansökningar minskade. På senare år har vi i rätt stor omfattning avslagit ansökningar på grund av avsaknaden av språkkunskaper. År 2009 utgjorde avslagen ungefär tio procent av alla beslut”, förklarar Suominen.

Över 10 000 sökande beviljades finskt medborgarskap. Av dem som beviljades medborgarskap på basis av ansökan var de flesta ryssar, somalier och irakier – precis som förut. En ny grupp bland de största grupperna på listan över sökande var sudaneserna.

Länderinformationens betydelse ökar

Ökningen i antalet asylansökningar ökar behovet av tillförlitlig och uppdaterad länderinformation. ”År 2009 åtgick över hälften av vår arbetsinsats uttryckligen till att underbygga asylbeslut. Länderinformation är den

viktigaste faktorn när man bedömer trovärdigheten hos och fattar beslut om ansökningarna", säger enhetsdirektör **Jaana Vuorio**.

År 2009 startade enheten för juridisk service och länderinformation som specialprojekt ett projekt för insamling av information om Afganistan, vilket fick stöd av europeiska återvändandefonden. Projektet omfattade bland annat datainsamlingsresor, seminarier och etablering av ett nätverk mellan olika informationsproducenter och afganer som bor i Finland.

"Med hjälp av nätverket är det lättare att skaffa aktuell information på ort och ställe. Vi skaffar oss relevant länderinformation i så stor utsträckning och via så mångsidiga kanaler och källor som möjligt. Vårt mål var att skaffa oss kontroll över informationen om Afganistan."

Kundtjänsten hela verkets sak

I slutet av år 2008 började verket sammanställa sina serviceprinciper och en handbok i kundtjänst. Dessa blev färdiga under år 2009. Handboken och serviceprinciperna utgör ett led i verkets omfattande projekt i syfte att utveckla kundtjänsten.

"De konkreta verktygen ska leda till en enhetlig och högklassig service. Tack vare de gemensamma principerna känner var och en till avsikten med och förväntningarna på kundtjänsten", poängterar **Hanna Koskinen**, direktör för kundtjänsten.

För att minska kundernas expeditionsbehov har bland annat e-tjänsterna utvecklats på många olika sätt. "Även om vi sätter ner stort arbete på att utveckla e-tjänsterna, kvarstår naturligtvis också den traditionella personliga betjäningen", framhåller Koskinen.

Lanseringen av systemet för elektronisk hantering av utlänningsgsärenden, UMA, sköts fram till år 2010. "UMA kommer att främja och effektivisera hela processen och hanteringskedjan i invandringsfrågor. Ambitionen är att systemet dessutom ska bidra till att gynna den behärskade invandringen", konstaterar dataförvaltningsdirektör **Vesa Hagström**. ◆

Finnish Immigration Service 2009
Towards controlled immigration

CONTROLLED increased immigration is the guiding principle of Finnish immigration policy. The policy focuses on the promotion of employment-based immigration and student and researcher immigration as a provision against future labour shortages.

From the point of view of the immigration authorities, controlled immigration growth is a vital and highly challenging goal. Above all the most challenging aspect from the perspective of the Finnish Immigration Service is the continued rapid increase in the number of cases being processed, which is placing a severe strain on resources. In 2006 the Finnish Immigration Service received nearly 35,000 cases. By 2009 this number had grown to 47,700, and the figure is expected to reach 60,000 over the next few years.

I believe the majority of Finns will accept immigration if it is controlled and if immigrants are given sufficient opportunities to integrate. We cannot halt immigration, but we can manage it. Controlled immigration is in the best interest of all.

Jorma Vuorio, Director General

Asylum applications reached new record

The number of asylum-seekers to Finland reached a record figure in 2009. The sharp increase placed significant strain on existing resources, and the impact on the Finnish Immigration Service operations was felt across the board. Thanks to additional resource injections and restructuring, the Finnish Immigration Service nonetheless succeeded to swiftly and effectively bridge the gap.

The number of applicants for asylum reached an all-time high at the end of 2009 with almost 6,000 applications submitted, representing a 48 percent rise on the previous year. Director of the Asylum Unit **Esko Repo**: "This is a substantial figure for Finland. We've also seen rapid growth in applications in the previous years, with around 1,500 submitted in 2007 and about 4,000 in 2008."

Sharp increase in family reunifications

In addition to the increase in asylum-seekers, applications for family reunification also saw a rapid rise. The biggest increase, and the most controversial in the media, was seen in the so-called 'other close relatives' category, which includes others than members of the nuclear family, i.e., relatives other than spouses, partners and dependant underage children.

"A record number of family tie based applications were submitted by Somalis, with a year-on-year increase of as high as 81 percent. This placed Somalia for the first time ahead of Russia at the head of the Top 10 list for family tie based applications," says **Pauliina Helminen**, Head of Section. At the opposite end of the scale, the Immigration Unit also witnessed a record low. The total number of applications submitted fell overall by around 9 percent. The biggest drop was in employment-based immigration which, following several years of steady increase, saw applications drop by nearly half due to the economic recession.

"We've never experienced a drop of this scale – i.e. 42 percent – before," says Helminen.

Citizenship applications down

Applications for Finnish citizenship fell by 14 percent in 2009. According to **Tiina Suominen**, Director of the Nationality Unit, this figure is surprisingly high considering the overall trend for steadily increasing immigration.

"One reason for the drop in applications could be the language skills requirement; we have issued a lot of negative decisions based on this in recent years. The number of negative decisions was about ten percent in 2009," says Suominen.

More than 10,000 applicants were granted Finnish citizenship. The biggest groups among those who were granted the citizenship by application were, as expected, Russians, Somalis and Iraqis. Sudanese nationals also joined the list of the biggest applicant groups.

Country information growing in importance

The rise in the number of asylum applications also increases the need for reliable and real-time contry of

origin information. “In 2009, over half of our total labour input went into supporting asylum decision-making. Country of origin information is the most important determining factor when decision making and assessing the credibility of applications,” explains **Jaana Vuorio,** Director of the Legal Service and Country Information Unit.

In 2009, Vuorio’s unit launched a special Afghanistan Programme supported by the European Return Fund. The programme conducted information gathering trips and seminars and carried out networking with different information providing organisations and with Afghans residing in Finland.

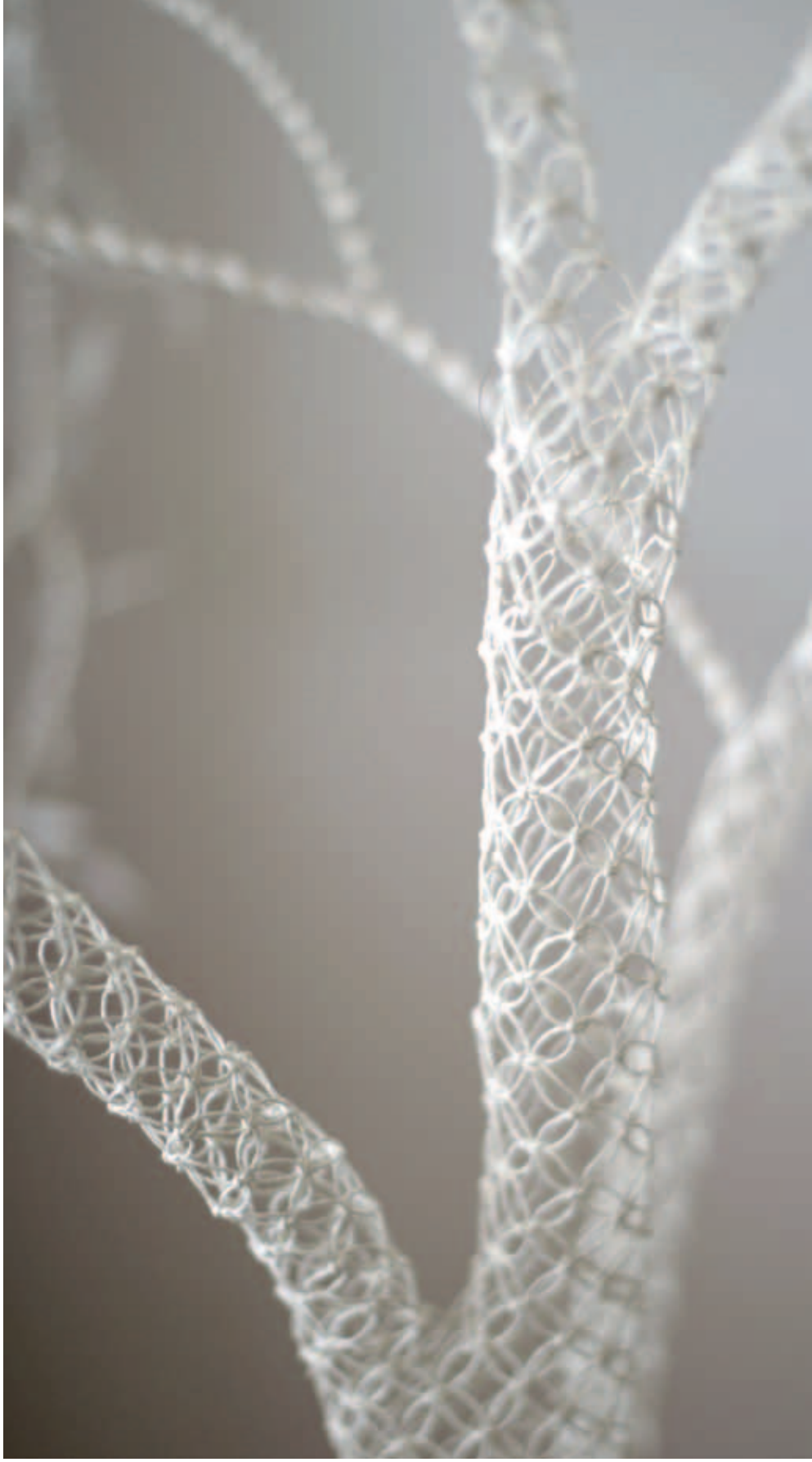
“The network makes it easier for us to get real-time local information. We acquire as much relevant country information as possible using as wide a range of channels and sources as possible. Our goal in the Afghanistan programme was to obtain full, up-to-date information on the country.”

Customer service a common priority

The Finnish Immigration Service’s common Customer Service Policies and Customer Service Handbook were completed in 2009. The handbook and service policies form part of the Finnish Immigration Service’s broader customer service development programme.

“We are using concrete tools to build a harmonised, high-quality service. Thanks to our common service policies, everyone knows what we are striving to achieve and what is expected of our customer service,” explains Director of Customer Service **Hanna Koskinen**.

For example electronic services have been developed and considerably improved to ease the burden on service resources. “Although we are working hard to improve our electronic services we will, naturally, also continue serving our customers on a personal basis,” stresses Koskinen.

Introduction of the UMA electronic case management system for immigration processes was postponed to 2010. “UMA rationalises and enhances the entire immigration process and case processing chain. We also aim to use the system to assist controlled immigration,” says Director of Information Management **Vesa Hagström**. ◆

Maahanmuuttovirasto **lyhyesti**

MAAHANMUUTTOVIRASTO (MIGRI) on sisäasiainministeriön alainen virasto, joka käsittelee ja ratkaisee maahantuloon, maassa oleskeluun, pakolaisuuteen sekä Suomen kansalaisuuteen liittyviä asioita. Virasto aloitti toimintansa 1.3.1995 nimellä Ulkomaalaisvirasto. Nimi vaihtui Maahanmuuttovirastoksi 1.1.2008.

Maahanmuuttovirasto

- myöntää oleskelulupia Suomeen tuleville ulkomaalaisille kuten opiskelijoille, työntekijöille, elinkeinonharjoittajille, paluumuuttajille sekä Suomessa asuvien ulkomaalaisten perheenjäsenille
- käsittelee turvapaikkahakemukset puhuttelusta päätöksentekoon sekä vastaa turvapaikanhakijoiden vastaanottotoiminnan käytännön ohjauksesta ja suunnittelusta
- myöntää muukalaispasseja ja pakolaisen matkustusasiakirjoja
- päättää käännyttämisestä ja karkottamisesta
- vastaa kansalaisuushakemuksista, -ilmoituksista ja -selvityksistä
- vastaa ulkomaalaisrekisterin ylläpidosta
- tuottaa tietopalveluita sekä kansainvälisiiliin tarpeisiin että kotimaan päättäjille ja viranomaisille
- osallistuu omaa toiminta-aluettaan koskevaan kansainväliseen yhteistyöhön.

Organisaatio 1.4.2010

Maahanmuuttoviraston toimintaa ja sen kehittämistä johtaa ylijohtaja Jorma Vuorio. Virastossa on yhdeksän tulosyksikköä. Työntekijöitä virastossa on noin 320.

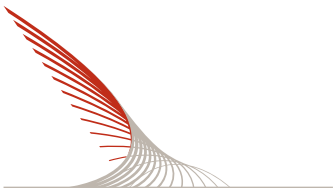

NITHIKUL NIMKULRAT on 1974 syntynyt thaimaalainen tutkija ja taiteilija, joka valmistui Bangkokissa 1990-luvulla tuotesuunnittelijaksi. Vuonna 2000 Nimkulrat tuli Suomeen jatkamaan opintojaan Helsingin Taideteollisessa korkeakoulussa (TaiK), josta hän valmistui taiteen maisteriksi 2002. Vuoden 2009 joulukuussa Nimkulrat väitteli TaiK:n Muotoilun osastolta tohtoriksi aiheenaan ”Paperness: Expressive Material in Textile Art from an Artist’s Viewpoint”. Väitöskirjassaan Nimkulrat tutki materiaalin merkitystä ja ilmaisuvoimaa tekstiilitaiteessa yhdistäen taiteen ja käytännön. Hänen materiaalinaan on hauras, mutta sitkeä paperinaru. Nimkulrat on osallistunut lukuisiin näyttelyihin sekä Suomessa että ulkomailla.

Maahanmuuttoviraston vuosikertomus 2009

Teoskuvat: *Phakphum Julnipitawong*
Maj Lundell (s. 7, 27)
Nithikul Nimkulrat (s. 18, 19, 20, 29)
Juho Huttunen (s. 31)
Henkilökuvat: *Riitta Vuorela*
Sisältö: *Stooripoint Oy*
Ulkoasu ja taitto: *Innocorp Oy*
Painatus: *Edita Prima Oy, 2010*

MAAHANMUUTTOVIRASTO
MIGRATIONSVERKET
FINNISH IMMIGRATION SERVICE

Katuosoite | Panimokatu 2 A
Postiosoite | PL 18
00581 Helsinki
Puhelinvaihde | 071 873 0431
Faksi | 071 873 0730
Sähköposti | maahanmuuttovirasto@migri.fi
tai etunimi.sukunimi@migri.fi

Gatuadress | Bryggerigatan 2 A
Postadress | PB 18
00581 Helsingfors
Telefonväxel | 071 873 0431
Fax | 071 873 0730
E-post | maahanmuuttovirasto@migri.fi
eller förnamn.släktnamn@migri.fi

Street address | Panimokatu 2 A
Postal address | PL 18
00581 Helsinki
Exchange | 071 873 0431
Fax | 071 873 0730
E-mail | maahanmuuttovirasto@migri.fi
or given name.surename@migri.fi

www.migri.fi